YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

16 päivänä toukokuuta 2000 *

Asiassa C-388/95,

Belgian kuningaskunta, asiamiehenään ulkoasiain-, ulkomaankauppa- ja kehitysyhteistyöministeriön oikeudellisen osaston pääneuvonantaja J. Devadder, prosessiosoite Luxemburgissa Belgian suurlähetystö, 4 rue des Girondins,

kantajana,

jota tukevat

Tanskan kuningaskunta, asiamiehenään ulkoasiainministeriön osastopäällikkö P. Biering, prosessiosoite Luxemburgissa Tanskan suurlähetystö, 4 boulevard Royal,

Alankomaiden kuningaskunta, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudelliset apulaisneuvonantajat M. Fierstra ja J. van den Oosterkamp, prosessiosoite Luxemburgissa Alankomaiden suurlähetystö, 5 rue C. M. Spoo,

Suomen tasavalta, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston osastopäällikkö, suurlähettiläs H. Rotkirch, saman osaston lainsäädäntöneuvos

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

T. Pynnä ja avustaja K. Castrén, prosessiosoite Luxemburgissa Suomen suurlähetystö, 2 rue Heinrich Heine,

ja

Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, asiamiehenään Treasury Solicitor's Departmentin virkamies S. Ridley, avustajanaan barrister E. Sharpston, prosessiosoite Luxemburgissa Ison-Britannian suurlähetystö, 14 boulevard Roosevelt,

väliintulijoina,

vastaan

Espanjan kuningaskunta, asiamiehenään valtionasiamies R. Silva de Lapuerta, prosessiosoite Luxemburgissa Espanjan suurlähetystö, 4—6 boulevard E. Servais,

vastaajana,

jota tukevat

Italian tasavalta, asiamiehenään ulkoasiainministeriön diplomaattisten riita-asioiden osaston osastopäällikkö, professori U. Leanza, avustajanaan valtionasiamies I. M. Braguglia, prosessiosoite Luxemburgissa Italian suurlähetystö, 5 rue Marie-Adélaïde,

Portugalin tasavalta, asiamiehinään ulkoasiainministeriön Euroopan yhteisöihin liittyvistä asioista vastaavan osaston oikeudellisen yksikön päällikkö L. Fernandes, saman yksikön lakimies Â. Cortesão Seiça Neves ja ministerineuvoston

puheenjohtajakauden oikeudellisen tutkimuskeskuksen neuvonantaja L. Bigotte Chorão, prosessiosoite Luxemburgissa Portugalin suurlähetystö, 33 allée Scheffer,

ja

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudelliset neuvonantajat J. L. Iglesias Buhigues ja H. van Lier, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

väliintulijoina,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Espanjan kuningaskunta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen 34 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 29 artikla), sellaisena kuin yhteisöjen tuomioistuin on tulkinnut sitä asiassa C-47/90, Delhaize ja Le Lion, 9.6.1992 antamassaan tuomiossa (Kok. 1992, s. I-3669), ja EY:n perustamissopimuksen 5 artiklan (josta on tullut EY 10 artikla) mukaisia velvoitteitaan, koska se on pitänyt voimassa viinien alkuperänimityksiä, kvalifioituja alkuperänimityksiä ja niitä koskevien sääntöjen mukauttamisesta annetun kuninkaallisen asetuksen nro 157/1988 (Real Decreto 157/1988, por el que se establece la normativa a que deben ajustarse las denominaciones de origen y las denominaciones de origen calificadas de vinos y sus respectivos Reglamentos, Buletin Oficial del Estado, jäljempänä BOE, nro 47, 24.2.1988, s. 5864) ja erityisesti sen 19 §:n 1 momentin b kohdan,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat J. C. Moitinho de Almeida, D. A. O. Edward, L. Sevón ja R. Schintgen sekä tuomarit C. Gulmann (esittelevä tuomari), J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann, H. Ragnemalm ja M. Wathelet,

julkisasiamies: A. Saggio,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies D. Louterman-Hubeau,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Belgian kuningaskunnan, asiamiehenään J. Devadder, Espanjan kuningaskunnan, asiamiehenään R. Silva de Lapuerta, Tanskan kuningaskunnan, asiamiehenään ulkoasiainministeriön osastopäällikkö J. Molde, Italian tasavallan, asiamiehenään I. M. Braguglia, Alankomaiden kuningaskunnan, asiamiehenään M. Fierstra, Portugalin tasavallan, asiamiehinään L. Fernandes ja L. Bigotte Chorão, Suomen tasavallan, asiamiehenään T. Pynnä, Yhdistyneen kuningaskunnan, asiamiehenään E. Sharpston, avustajanaan asiantuntija P. Goodband, ja komission, asiamiehinään J. L. Iglesias Buhigues ja H. van Lier, avustajanaan Bordeaux II -yliopiston professori A. Bertrand, 21.10.1998 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 25.3.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Belgian kuningaskunta on yhteisöjen tuomioistuimeen 13.12.1995 toimittamallaan kanteella vaatinut EY:n perustamissopimuksen 170 artiklan (josta on tullut EY 227 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Espanjan kuningaskunta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen 34 artiklan (josta

on muutettuna tullut EY 29 artikla), sellaisena kuin yhteisöjen tuomioistuin on tulkinnut sitä asiassa C-47/90, Delhaize ja Le Lion, 9.6.1992 antamassaan tuomiossa (Kok. 1992, s. I-3669; jäljempänä Delhaize-tapaus), ja EY:n perustamissopimuksen 5 artiklan (josta on tullut EY 10 artikla) mukaisia velvoitteitaan, koska se on pitänyt voimassa viinien alkuperänimityksiä, kvalifioituja alkuperänimityksiä ja niitä koskevien sääntöjen mukauttamisesta annetun kuninkaallisen asetuksen nro 157/1988 (Real Decreto 157/1988, por el que se establece la normativa a que deben ajustarse las denominaciones de origen y las denominaciones de origen calificadas de vinos y sus respectivos Reglamentos, BOE nro 47, 24.2.1988, s. 5864; jäljempänä asetus nro 157/88), ja erityisesti sen 19 §:n 1 momentin b kohdan.

Asiaa koskevat kansalliset oikeussäännöt

2 Viiniköynnöksestä, viinistä ja alkoholipitoisista juomista annetussa laissa nro 25/1970 (Ley 25/1970, Estatuto de la Viña, del Vino y los Alcoholes; jäljempänä laki nro 25/70) ja asetuksessa nro 157/88 vahvistetaan ne edellytykset, joiden täyttyessä viinille voidaan myöntää "denominación de origen" (alkuperänimitys) tai tiettyjen lisäedellytysten täyttyessä "denominación de origen calificada" (kvalifioitu alkuperänimitys).

3 Lain nro 25/70 84 ja 85 §:n nojalla maatalousministeri voi viininviljelijöiden ja viinintuottajien pyynnöstä tai viran puolesta ottaa käyttöön "denominación de origen" -nimityksen. Tällöin perustetaan "Consejo Regulador de la denominación de origen" (alkuperänimitystä sääntelevä neuvosto). Lain nro 25/70 87 §:n ja sitä seuraavien pykälien nojalla "Consejo Reguladorilla", joka koostuu pääosin viinialan edustajista, on, jos maatalousministeri antaa siihen luvan, toimivalta antaa säännöksiä viineistä, joilla on "denominación de origen" -nimitys, minkä lisäksi sen tehtävänä on ohjata, valvoa ja tarkastaa kyseisten viinien tuotantoa, valmistusta ja laatua, pitää huolta kyseisen nimityksen arvon säilymisestä kansallisilla ja ulkomaisilla markkinoilla ja nostaa syyte tapauksissa, joissa nimitystä on käytetty lainvastaisesti.

4 Lain nro 25/70 86 §:ssä valtuutetaan maatalousministeri myöntämään "Consejo Reguladorin" pyynnöstä laatumääre "calificada" viineille, joilla jo on "denominación de origen" -nimitys, jos tietyt edellytykset täyttyvät.

5 Näistä edellytyksistä säädetään asetuksen nro 157/88 17—21 §:ssä. Kyseisen asetuksen 19 §:n 1 momentin b kohdassa asetetaan laatumääreen "calificada" myöntämisen edellytykseksi muun muassa velvollisuus pullottaa viinit alkuperävarastoissa eli varastoissa, jotka sijaitsevat tuotantoalueella; tämän velvollisuuden osalta on todettu, että sitä sovelletaan vientiin tarkoitettuihin viineihin vasta viiden vuoden kuluttua asetuksen nro 157/88 julkaisemisesta, joka tapahtui 24.2.1988. Asetuksen nro 157/88 19 artiklan 1 momentin c kohdassa edellytetään lisäksi, että "Consejo Regulador" toimivaltansa rajoissa ottaa käyttöön tuotannosta markkinointiin ulottuvan valvontamenettelyn, joka koskee suojattujen tuotteiden määrää ja laatua.

6 Lain nro 25/70 84 §:n ja sitä seuraavien pykälien nojalla La Riojan alueella tuotetuille viineille on myönnetty "denominación de origen" -nimitys. Tässä yhteydessä on perustettu "Consejo Regulador da la denominación de origen Rioja" (Riojan alkuperänimityksen sääntelyneuvosto; jäljempänä Riojan sääntelyneuvosto).

7 Maatalous-, kalastus- ja elintarvikeministerin 3.4.1991 tekemällä päätöksellä (BOE nro 85, 9.4.1991, s. 10675) "denominación de origen" Rioja -nimitykselle myönnettiin laatumääre "calificada".

8 Kyseisellä päätöksellä hyväksyttiin myös kyseistä nimitystä ja Riojan sääntelyneuvostoa koskeva säännöstö (jäljempänä Rioja-säännöstö), joka on päätöksen liitteenä.

9 Rioja-säännöstön 39 §:ssä säädetään seuraavaa:

— Riojan sääntelyneuvostoon kuuluu 22 viinialan edustajaa, yksi edustaja kultakin kolmelta itsehallintoalueelta, jonka alueelle tuotantoalue ulottuu, sekä maatalousministeriön edustaja, kuitenkin siten, että mainituilla neljällä julkishallinnon edustajalla ei ole äänivaltaa;

— maatalousministeri nimittää neuvoston puheenjohtajan neuvoston jäsenten määräenemmistön esityksestä.

10 Rioja-säännöstön 32 §:n sanamuoto on seuraava:

"1. 'Denominación de origen calificada' Rioja -nimityksellä suojattu viini pullotetaan yksinomaan sääntelyneuvoston hyväksymissä varastoissa; muussa tapauksessa viinistä ei voida käyttää kyseistä nimitystä.

2. 'Denominación de origen calificada' Rioja -nimityksellä suojatut viinit voidaan laskea liikkeelle ja lähettää yksinomaan hyväksyttyjen varastojen luetteloon kuuluvista varastoista erityispulloissa, jotka takaavat viinin laadun ja arvon säilymisen ja jotka sääntelyneuvosto on hyväksynyt. Pullojen on oltava lasipulloja ja niiden tilavuuden on oltava Euroopan talousyhteisön hyväksymä lukuun ottamatta litran pulloja."

11 Riojan sääntelyneuvosto määräsi asetuksen nro 157/88 mukaisesti toimenpiteistä, joilla velvollisuus pullottaa viini tuotantoalueella ulotettaisiin asteittain

koskemaan vientiin tarkoitettua viiniä. Kyseiset toimenpiteet tarkoittivat sitä, että kullekin pullottamatonta viiniä vievälle yritykselle osoitettiin asteittain pienenevät vuosittaiset vientikiintiöt, jotka vahvistettiin kohdemaittain.

Asiaa koskevat yhteisön oikeussäännöt

Asiaankuuluvat perustamissopimuksen määräykset

12 Perustamissopimuksen 5 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Jäsenvaltiot toteuttavat kaikki yleis- ja erityistoimenpiteet, jotka ovat aiheellisia tästä sopimuksesta tai yhteisön toimielinten säädöksistä johtuvien velvoitteiden täyttämisen varmistamiseksi. Ne helpottavat yhteisön päämäärän toteuttamista.

Ne pidättäytyvät kaikista toimenpiteistä, jotka ovat omiaan vaarantamaan tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamista."

13 Perustamissopimuksen 34 artiklan 1 kohdan nojalla jäsenvaltioiden väliset viennin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet ovat kiellettyjä. EY:n perustamissopimuksen 36 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 30 artikla) määrätään, että 34 artikla ei ole esteenä sellaisille tuontia,

vientiä tai kauttakuljetusta koskeville kielloille tai rajoituksille, jotka ovat perusteltuja muun muassa teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi.

Yhteisön johdetun oikeuden säännökset, joita oli sovellettava kanteen nostamisajankohtana

14 Erityisesti määritetyillä alueilla tuotettuja laatuviinejä koskevista erityissäännöksistä 16 päivänä maaliskuuta 1987 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 823/87 (EYVL L 84, s. 59), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu, tehdyllä asiakirjalla (EYVL 1994, C 241, s. 21 ja EYVL 1995, L 1, s. 1; jäljempänä asetus N:o 823/87), vahvistetaan määritellyillä alueilla tuotettujen laatuviinien (jäljempänä tma-laatuviinit) tuotantoa ja valvontaa koskevat yhteisön säännöt. Asetuksen johdanto-osan neljännessä perustelukappaleessa korostetaan, että direktiivin tarkoituksena on laatupolitiikan kehittäminen maatalousalalla ja erityisesti viinialalla.

15 Asetuksen N:o 823/87 15 artiklan nojalla yhteisön merkintää "tma-laatuviini" tai tuottajajäsenvaltioissa tiettyjen viinien kuvaukseen käytettävää perinteistä erityismerkintää, kuten Espanjassa merkintää "denominación de origen" tai merkintää "denominación de origen calificada", voidaan käyttää ainoastaan tämän asetuksen säännökset tai muiden erityis- tai soveltamisasetusten säännökset täyttävistä ja kansallisessa lainsäädännössä asetettuja edellytyksiä vastaavista viineistä.

16 Asetuksen N:o 823/87 18 artiklan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Tuottajajäsenvaltiot voivat määritellä moitteettomat ja vakiintuneet tavat huomioon ottaen:

— — —

— tässä asetuksessa annettujen säännösten lisäksi kaikki alueellaan valmistettuja tma-laatuviinejä koskevat täydentävät tai tiukemmat ominaisuudet tai tuotannon ja liikkumisen edellytykset."

17 Asetuksen N:o 823/87 22. perustelukappaleessa täsmennetään, että kyseisen säädöksen tarkoituksena on säilyttää tma-laatuviinien erityiset laatuominaisuudet.

18 Asetuksen N:o 823/87 15 a artiklassa säädetään tma-laatuviinin luokituksen alentamismenettelystä, jota noudatetaan silloin, kun viini on muuttunut varastoinnin tai kuljetuksen aikana kyseisen viinin ominaisuuksia muuttavalla tai huonontavalla tavalla, viinin käsittelyt eivät ole olleet hyväksyttyjä, tai sitä ei ole kuvattu laillisesti tma-laatuviiniksi.

19 Viinialaa säännellään lisäksi muun muassa seuraavilla säädöksillä:

— yleisistä tarkastuksia koskevista säännöistä viinialalla 19 päivänä kesäkuuta 1989 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2048/89 (EYVL L 202, s. 32)

— viinituotteiden kuljetusten mukana seuraavista asiakirjoista sekä asiaan liittyvien rekistereiden pidosta 26 päivänä heinäkuuta 1993 annettu komission asetus (ETY) N:o 2238/93 (EYVL L 200, s. 10), jolla on kumottu ja korvattu viinituotteiden kuljetusten mukana seuraavista asiakirjoista sekä asiaan liittyvien rekistereiden pidosta 10 päivänä huhtikuuta 1989 annettu komission asetus (ETY) N:o 986/89 (EYVL L 106, s. 1)

— viinien ja rypäleen puristemehujen kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä 24 päivänä heinäkuuta 1989 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2392/89 (EYVL L 232, s. 13), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisasiakirjalla (jäljempänä asetus N:o 2392/89)

— viinien ja rypäleen puristemehujen kuvausta ja esittelyä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 16 päivänä lokakuuta 1990 annettu komission asetus (ETY) N:o 3201/90 (EYVL L 309, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 8.11.1995 annetulla komission asetuksella N:o 2603/95 (EYVL L 267, s. 16).

Delhaize-tapaus

20 Delhaize-tapauksessa, jossa Tribunal de commerce de Bruxelles esitti yhteisöjen tuomioistuimelle kysymyksen samankaltaisen kansallisen säännöstön yhteensoveltuvuudesta perustamissopimuksen 34 artiklan kanssa, joka sisältyy asetukseen nro 157/88 ja sen nojalla annettuun Rioja-säännöstöön, yhteisöjen tuomioistuin totesi, että alkuperänimityksellä varustettuihin viineihin sovellettava kansallinen säännöstö, jolla rajoitetaan sen viinin määrää, joka voidaan viedä pullottamattomana, ja jolla lisäksi sallitaan pullottamattoman viinin myynti tuotantoalueen sisällä, on perustamissopimuksen 34 artiklassa kielletty viennin määrällistä rajoittamista vaikutuksiltaan vastaava toimenpide.

21 Yhteisöjen tuomioistuin totesi ensiksi (tuomion 12—14 kohta), että kansallisella säännöstöllä, jolla toisaalta rajoitetaan sen viinin määrää, joka voidaan viedä pullottamattomana muihin jäsenvaltioihin, ja jolla toisaalta ei aseteta minkäänlaisia määrällisiä rajoituksia tuotantoalueella sijaitsevien yritysten väliselle pullottamattoman viinin kaupalle, rajoitetaan erityisesti pullottamattoman viinin vientiä ja annetaan siten erityinen etu tuotantoalueella sijaitseville pullotusyrityksille.

22 Espanjan hallituksen väitteeseen, jonka mukaan se, että viinin pullottaminen tuotantoalueella on asetettu edellytykseksi sille, että kyseiselle viinille voidaan myöntää "denominación de origen calificada" -nimitys, on perustamissopimuksen 36 artiklassa tarkoitettua teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelua, yhteisöjen tuomioistuin huomautti (tuomion 16 kohta), että yhteisön oikeuden nykytilassa kunkin jäsenvaltion asiana on asetuksella N:o 823/87 määritellyissä rajoissa määritellä edellytykset jäsenvaltion tietyn maantieteellisen alueen käytölle alkuperänimityksenä, jolla voidaan kuvata kyseiseltä alueelta peräisin olevaa viiniä. Yhteisöjen tuomioistuin korosti kuitenkin, että niiltä osin kuin kyseiset edellytykset ovat perustamissopimuksen 34 artiklassa tarkoitettuja

toimenpiteitä, ne voidaan perustella perustamissopimuksen 36 artiklassa tarkoitetulla teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelulla ainoastaan silloin, kun kyseiset edellytykset ovat välttämättömiä, jotta alkuperänimitys voisi täyttää erityistehtävänsä.

23 Yhteisöjen tuomioistuin totesi (tuomion 17 ja 18 kohta), että alkuperänimityksen erityistehtävä on taata se, että sillä varustettu tuote on peräisin määritellyltä maantieteelliseltä alueelta ja että sillä on tietyt erityisominaisuudet, ja että näin ollen riidanalaisen velvollisuuden kaltainen velvollisuus voidaan perustella sen takaamisella, että alkuperänimitys täyttää erityistehtävänsä, ainoastaan jos viinin pullotus tuotantoalueella antaisi kyseiseltä alueelta peräisin olevalle viinille erityisominaisuuksia, joiden perusteella se olisi yksilöitävissä, tai jos pullotus tuotantoalueella olisi välttämätöntä viinillä jo olevien erityisominaisuuksien säilyttämiseksi. Yhteisöjen tuomioistuin totesi tämän jälkeen (tuomion 19 kohta), ettei ollut osoitettu, että viinin pullotus tuotantoalueella olisi sellainen toimenpide, jolla viinille annettaisiin erityisominaisuuksia, tai välttämätön toimenpide sillä jo olevien erityisominaisuuksien säilyttämiseksi.

24 Espanjan hallitus väitti, että Riojan sääntelyneuvostolle annettu valvontavalta oli rajattu koskemaan ainoastaan tuotantoaluetta, joten oli välttämätöntä, että viini pullotettaisiin tuotantoalueella, mutta yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi väitteen sillä perusteella, että asetuksella N:o 986/89 oli luotu valvontajärjestelmä, jonka tarkoituksena oli varmistaa, ettei viinin aitouteen vaikuteta kuljetuksen aikana (tuomion 21 kohta).

25 Yhteisöjen tuomioistuin totesi lisäksi (tuomion 22 ja 23 kohta), että Espanjan hallituksen esittämää perustelua, jonka mukaan kyseinen säännöstö oli osa politiikkaa, jonka tarkoituksena oli viinin laadun parantaminen, ei voitu hyväksyä, koska ei ollut osoitettu, että sen paikan määrääminen, jossa pullotus oli suoritettava, olisi sinänsä omiaan vaikuttamaan viinin laatuun.

26 Yhteisöjen tuomioistuin totesi lopuksi (tuomion 25 ja 26 kohta), että vaikka tuottajajäsenvaltiot voivat asetuksen N:o 823/87 18 artiklan nojalla moitteettomat ja vakiintuneet tavat huomioon ottaen määritellä täydentäviä tai tiukempia liikkumisen edellytyksiä kuin mainitussa asetuksessa on asetettu, kyseistä säännöstä ei kuitenkaan voida tulkita siten, että jäsenvaltiot voisivat sen perusteella asettaa edellytyksiä, jotka ovat tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien perustamissopimuksen määräysten vastaisia.

Käsiteltävänä oleva asia

27 Belgian hallitus kiinnitti vuonna 1994 komission huomion siihen, että Delhaizetapauksessa kyseessä ollut Espanjan säännöstö oli yhä voimassa huolimatta siitä tavasta, jolla yhteisöjen tuomioistuin oli kyseisessä tuomiossa tulkinnut perustamissopimuksen 34 artiklaa, ja kehotti komissiota ryhtymään toimenpiteisiin. Komission toimivaltainen jäsen vastasi 14.11.1994, että komissio piti "kyseisten rikkomusasioiden eteenpäinviemistä epäasianmukaisena".

28 Belgian hallitus lähetti 8.3.1995 komissiolle kirjeen, jossa se ilmaisi aikeensa aloittaa perustamissopimuksen 170 artiklan nojalla jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan oikeudenkäynnin Espanjan kuningaskuntaa vastaan sillä perusteella, että viimeksi mainittu oli rikkonut perustamissopimuksen 34 artiklaa.

29 Komissio antoi 12.4.1995 kyseisen kirjeen tiedoksi Espanjan kuningaskunnalle, joka esitti kirjalliset huomautuksensa 5.5.1995.

30 Molemmat jäsenvaltiot esittivät 31.5.1995 perustamissopimuksen 170 artiklan mukaisesti suulliset huomautuksensa asiasta ja vastapuolen huomautuksista komissiossa. Koska komissio ei lähettänyt Espanjan kuningaskunnalle perusteltua lausuntoa, Belgian kuningaskunta nosti käsiteltävänä olevan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen.

31 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 21.6.1996 antamilla määräyksillä Tanskan kuningaskunta, Alankomaiden kuningaskunta, Suomen tasavalta ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta hyväksyttiin väliintulijoiksi tukemaan Belgian kuningaskunnan vaatimuksia ja Italian tasavalta, Portugalin tasavalta ja komissio hyväksyttiin väliintulijoiksi tukemaan Espanjan kuningaskunnan vaatimuksia.

Pääasia

32 Belgian hallitus ja sen vaatimuksia väliintulijoina tukevat Tanskan, Alankomaiden, Suomen ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset väittävät, että Espanjan kuningaskunta on laiminlyönyt perustamissopimuksen 5 artiklan mukaiset velvoitteensa, koska se ei ole muuttanut asetusta nro 157/88 siten, että se vastaisi asiassa Delhaize annettua tuomiota.

33 Espanjan hallitus väittää vastineessaan, ettei yhteisöjen tuomioistuin Delhaize-tapauksessa ilmaissut kantaansa Espanjan säännösten yhteensoveltuvuudesta yhteisön oikeuden kanssa. Espanjan hallitus toteaa, että lähes kaikkien viiniä tuottavien jäsenvaltioiden lainsäädännössä on samanlaisia säännöksiä kuin ne, joita yhteisöjen tuomioistuin tarkasteli. Sen mukaan Espanjan voimassa oleva lainsäädäntö soveltuu yhteen sen tulkinnan kanssa, jonka yhteisöjen tuomioistuin Delhaize-tapauksessa teki perustamissopimuksen 34 artiklasta, ja on kaikilta osin yhteisön säännöstön mukainen.

34 Koska kyse on jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, tässä tilanteessa on tutkittava esitettyjä kanneperusteita sen tarkistamiseksi, onko Espanjan kuningaskunta todella jättänyt noudattamatta perustamissopimuksen 34 artiklan mukaisia velvoitteitaan.

35 Viimeksi mainitun määräyksen osalta on arvioitava järjestyksessä ja asianosaisten esittämät perusteet ja väitteet huomioon ottaen sitä, onko velvollisuus pul-

lottaa viini tuotantoalueella, jotta siitä voidaan käyttää alkuperänimitystä (jäljempänä riidanalainen edellytys), pääasian olosuhteissa tavaroiden vapaan liikkumisen rajoitus, ja tarvittaessa sitä, onko kyseinen edellytys sallittu tmalaatuviinejä koskevan yhteisön säännöstön perusteella tai onko se perusteltavissa sellaisella yleistä etua koskevalla päämäärällä, joka menee tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien vaatimusten edelle.

Tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoituksen olemassaolo

36 Belgian hallitus ja sitä tukevat hallitukset väittävät, että riidanalainen edellytys merkitsee pullottamattoman Rioja-viinin perustamissopimuksen 34 artiklassa tarkoitettua viennin määrällistä rajoittamista, kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo Delhaize-tapauksessa todennut.

37 Espanjan hallitus, jota Italian ja Portugalin hallitukset tukevat, toteaa, että kyseisellä Espanjan säännöstöllä ei millään tavoin rajoiteta La Riojan alueella tuotetun sellaisen viinin määrää, joka voidaan viedä pullottamattomana. Säännöstön ainoana tarkoituksena ja vaikutuksena on Espanjan hallituksen mukaan se, että "denominación de origen calificada" Rioja -nimityksen kaikenlainen perusteeton ja valvomaton käyttö kielletään. Espanjan hallitus korostaa, ettei pullottamattoman viinin myyntiä alueen sisällä ole yleisesti sallittu, koska jokaiselle alueen sisällä tapahtuvalle viinilähetykselle on saatava etukäteen Riojan sääntelyneuvoston lupa ja vastaanottajina voivat olla ainoastaan sääntelyneuvoston hyväksymät pullotusyritykset. Alueella on Espanjan hallituksen mukaan yrityksiä, joita ei ole hyväksytty ja jotka markkinoivat sellaisia alueella tuotettuja viinejä, joita ei ole suojattu "denominación de origen calificada" -nimityksellä. Tässä tapauksessa Espanjan säännöstö ei näin ollen koske sellaista tilannetta, jota yhteisöjen tuomioistuin käsitteli Delhaize-tapauksessa. Kyseinen tilanne perustui Espanjan hallituksen mukaan sellaiseen alkuperänimityksellä varustettuihin viineihin sovellettavaan kansalliseen säännöstöön, jolla rajoitetaan sellaisen viinin määrää, joka voidaan viedä pullottamattomana, ja jolla kuitenkin sallitaan pullottamattoman viinin myynti tuotantoalueen sisällä.

38 On muistettava, että riidanalainen edellytys johtaa siihen, että alueella tuotettua viiniä, joka täyttää muut "denominación de origen calificada" Rioja -nimityksen saamisen edellytykset, ei voida enää pullottaa alueen ulkopuolella, koska muuten siltä evätään kyseinen nimitys.

39 Vaikka riidanalaisen edellytyksen perusteluja tarkasteltaessa lienee syytä ottaa huomioon, että myös tuotantoalueen sisällä on tietyssä määrin rajoitettu sellaisen pullottamattoman viinin kuljetuksia, joka voidaan varustaa mainitulla alkuperänimityksellä, siihen ei voida vedota kyseisen edellytyksen rajoittavien vaikutusten kiistämiseksi.

40 Tämä merkitsee nimittäin joka tapauksessa sitä, että pullottamattomana alueella kuljetettu viini säilyttää oikeutensa "denominación de origen calificada" -nimitykseen, jos se pullotetaan hyväksytyissä varastoissa.

41 Kyseessä on näin ollen perustamissopimuksen 34 artiklassa tarkoitettu kansallinen toimenpide, jonka vaikutuksesta rajoitetaan erityisesti vientiä sellaisen viinin osalta, joka voidaan varustaa "denominación de origen calificada" -nimityksellä, ja kohdellaan siten jäsenvaltion sisäistä kauppaa ja vientikauppaa eri tavalla.

42 Kyseinen Espanjan säännöstö on näin ollen perustamissopimuksen 34 artiklassa tarkoitettu viennin määrällisiä rajoituksia vaikutuksiltaan vastaava toimenpide.

Asetuksen N:o 823/87 18 artiklan ulottuvuus

43 Espanjan hallitus muistuttaa Italian ja Portugalin hallitusten tukemana, että tma-laatuviinejä koskeva yhteisön säännöstö ei ole tyhjentävä ja että jäsenvaltiot voivat sen perusteella antaa tiukempia kansallisia säännöksiä. Espanjan hallitus viittaa tältä osin asetuksen N:o 823/87 18 artiklaan, jossa tuottajajäsenvaltioille annetaan lupa määritellä aluettaan koskevia täydentäviä tai tiukempia tuotannon ja liikkumisen edellytyksiä. Espanjan hallituksen mukaan sanan "liikkuminen" käyttö kyseisessä säädöksessä on erityisen huomionarvoinen, koska riidanalainen edellytys kuuluu kiistatta tma-laatuviinien liikkumista koskeviin säännöksiin.

44 Belgian hallitus korostaa, että yhteisöjen tuomioistuin on jo Delhaize-tapauksessa hylännyt asetuksen N:o 823/87 18 artiklaa koskevan väitteen. Se väittää lisäksi, että riidanalainen edellytys on viinintuojamaiden viinin pullotukseen liittyvän moitteettoman ja perinteisen tavan vastainen.

45 On muistettava, että Delhaize-tapauksessa yhteisöjen tuomioistuin totesi (tuomion 26 kohta), ettei asetuksen N:o 823/87 18 artiklaa voida tulkita siten, että jäsenvaltioille annettaisiin lupa asettaa edellytyksiä, jotka ovat tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien perustamissopimuksen määräysten vastaisia. Riidanalaista edellytystä ei siten voida perustella kyseisellä säännöksellä sellaisenaan.

46 Käänteisesti ilmaisten, ja toisin kuin Belgian hallitus väittää, kyseisellä säännöksellä ei sinänsä kielletä velvollisuutta pullottaa viini tuotantoalueella, pelkästään siksi, että siinä sallitaan täydentävät kansalliset säännökset "moitteettomat ja vakiintuneet tavat huomioon ottaen". Ilmaisulla "huomioon ottaen" ei nimittäin ole samanlaista rajoittavaa merkitystä kuin esimerkiksi positiivista vaatimusta merkitsevällä ilmaisulla "edellyttäen, että" tai kieltoa merkitsevällä ilmaisulla "loukkaamatta". Sellaisessa tilanteessa, josta on kyse tässä tapauksessa ja jolle oli asetuksen nro 157/88 antamisen ajankohtana ominaista se, että samanaikaisesti vallitsivat tapa pullottaa viini tuotantoalueella ja tapa viedä viiniä pullottamattomana, mitä asianosaiset eivät ole kiistäneet, asetuksen nro 823/87 18 artiklan sanamuoto merkitsee yksinkertaisesti sitä, että

mainitut tavat on otettava huomioon. Tämä voi antaa aihetta kyseessä olevien intressien punninnalle, jonka tuloksena etusija voidaan tietyt tavoitteet huomioon ottaen antaa jommallekummalle tavalle.

Riidanalaisen edellytyksen perustelut

47 Espanjan, Italian ja Portugalin hallitukset ja komissio katsovat, että pullotus on erottamaton osa viinin valmistusprosessia. Kyseessä on yksi tuotteen valmistusvaihe, joten ainoastaan tietyllä alueella pullotetun viinin voidaan todellisuudessa katsoa olevan peräisin kyseiseltä alueelta.

48 Tästä seuraa niiden mukaan se, että La Riojan alueen ulkopuolella pullotettu viini, joka olisi varustettu "denominación de origen calificada" Rioja -nimityksellä, loukkaisi kyseisen nimityksen käyttöä koskevaa yksinoikeutta, joka kuuluu alueen niille tuottajille, joiden viini täyttää kyseisen nimityksen käyttämisen edellytykset, mukaan lukien edellytys, joka koskee viinin pullotusta alueella. Riidanalaisen edellytyksen rajoittavat vaikutukset ovat näin ollen perusteltavissa perustamissopimuksen 36 artiklassa tarkoitetulla teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemisella. Edellytys on nimittäin välttämätön sen takaamiseksi, että "denominación de origen calificada" -nimitys täyttää erityistehtävänsä, joka on erityisesti tuotteen alkuperän takaaminen.

49 Käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi on Espanjan hallituksen mukaan pikemminkin tarkasteltava niitä syitä, joiden takia viinin pullotus on suoritettava tuotantoalueella, kuin arvioitava sitä, onko sellaisen viinin pullotusta tuotantoalueella, jolla voi olla "denominación de origen calificada" -nimitys, pidettävä tällaisen viinin valmistusvaiheena. Riidanalaista edellytystä voidaan nimittäin pitää perustamissopimuksen mukaisena ainoastaan silloin, kun se voidaan tavaroiden vapaata liikkuvuutta rajoittavista vaikutuksistaan huolimatta perustella näillä syillä.

50 Espanjan hallitus korostaa kyseisten syiden osalta tuotteen erikoisuutta ja tarvetta suojella "denominación de origen calificada" Rioja -nimityksen mainetta säilyttämällä riidanalaisen edellytyksen avulla Rioja-viinin erityisominaisuudet, laatu ja alkuperätakuu. Riidanalainen edellytys voitaisiin näin ollen perustella perustamissopimuksen 36 artiklassa tarkoitetulla teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemisella.

51 Kuten Belgian hallitus ja sitä tukevat hallitukset ovat muistuttaneet, yhteisöjen tuomioistuin totesi Delhaize-tapauksessa, ettei ollut osoitettu, että viinin pullotus tuotantoalueella olisi välttämätön toimenpide sen erityisominaisuuksien säilyttämiseksi (tuomion 19 kohta) tai tuotteen alkuperän takaamiseksi (tuomion 21 kohta) tai että pullotuspaikka olisi omiaan vaikuttamaan viinin laatuun (tuomion 23 kohta).

52 Espanjan, Italian ja Portugalin hallitukset sekä komissio ovat tässä oikeudenkäynnissä esittäneet kuitenkin uusia seikkoja osoittaakseen sen, että riidanalainen edellytys on perusteltavissa sitä koskevilla taustasyillä. Asiaa on nyt tarkasteltava kyseiset seikat huomioon ottaen.

53 Yhteisön lainsäädännöstä ilmenee yleinen suuntaus, jonka mukaan yhteisen maatalouspolitiikan alaan kuuluvien tuotteiden laatua korostetaan kyseisten tuotteiden maineen edistämiseksi käyttämällä muun muassa alkuperänimityksiä, jotka ovat erityisen suojelun kohteena. Kuten tämän tuomion 14 ja 17 kohdassa on todettu, tämä suuntaus konkretisoituu laatuviinien alalla. Suuntaus on ilmennyt myös muiden maataloustuotteiden osalta, joista neuvosto on 14.7.1992 antanut maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta asetuksen N:o 2081/92 (EYVL L 208, s. 1). Kyseisen asetuksen johdanto-osan kahdeksannessa perustelukappaleessa täsmennetään, että asetusta sovelletaan, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sellaisen jo säädetyn viinejä ja alkoholipitoisia juomia koskevan lainsäädännön soveltamista, "jossa vahvistetaan korkeampi suojataso".

54 Alkuperänimitykset kuuluvat teollisoikeuksiin ja kaupallisiin oikeuksiin. Alkuperänimitysten haltijoita suojellaan sovellettavalla säännöstöllä, jotta sellaiset ulkopuoliset, jotka pyrkivät hyötymään nimitysten saamasta maineesta, eivät voisi käyttää kyseisiä nimityksiä väärin. Alkuperänimitysten tarkoituksena on taata se, että sillä varustettu tuote on peräisin määritellyltä maantieteelliseltä alueelta ja että sillä on tietyt erityisominaisuudet (Delhaize-tapaus, tuomion 17 kohta).

55 Alkuperänimityksillä on yleensä hyvä maine kuluttajien keskuudessa, ja ne voivat olla niille tuottajille, jotka täyttävät kyseisten nimitysten käyttämisen edellytykset, tärkeä keino hankkia asiakkaita (ks. samansuuntaisesti lähtöisyysmerkintöjen osalta asia C-3/91, Exportur, tuomio 10.11.1992, Kok. 1992, s. I-5529, 28 kohta).

56 Alkuperänimitysten maine riippuu siitä mielikuvasta, joka kuluttajilla on niistä. Tämä mielikuva riippuu puolestaan olennaisesti tuotteen erityisominaisuuksista ja yleisemmin ottaen sen laadusta. Tuotteen maine perustuu viime kädessä sen laatuun.

57 On todettava, että laatuviini on hyvin erityislaatuinen tuote, mitä Rioja-viinin osalta ei missään tapauksessa ole kiistetty. Sen ominaisuudet ja erityispiirteet, jotka ovat luonnon ja inhimillisten tekijöiden yhteistyön tulosta, liittyvät sen maantieteelliseen alkuperäalueeseen, ja niiden säilyttäminen edellyttää tarkkaavaisuutta ja ponnisteluja.

58 "Denominación de origen calificada" Rioja -nimitystä koskevan säännöstön tarkoituksena on taata näiden ominaisuuksien ja erityispiirteiden säilyttäminen. Koska säännöstöllä varmistetaan se, että La Riojan alueen viinialan toimijat, joiden pyynnöstä alkuperänimitys myönnetään, hoitavat myös pullotuksen, säännöstön tarkoituksena on suojella tehokkaammin tuotteen laatua ja siten kyseisen nimityksen mainetta, josta toimijat ovat kokonaan ja yhteisesti vastuussa.

59 Tässä yhteydessä riidanalaista edellytystä on pidettävä yhteisön oikeuden mukaisena huolimatta sen kaupankäyntiä rajoittavista vaikutuksista, jos voidaan osoittaa, että se on välttämätön ja oikeasuhtainen keino sen hyvän maineen säilyttämiseksi, joka "denominación de origen calificada" Rioja -nimityksellä kiistatta on.

60 Espanjan hallitus väittää Italian ja Portugalin hallitusten ja komission tukemana, että ilman riidanalaista edellytystä "denominación de origen calificada" Rioja -nimityksen maine voisi tosiasiassa vaarantua. Espanjan hallituksen mukaan viinin kuljettaminen ja pullottaminen tuotantoalueen ulkopuolella on vaaraksi viinin laadulle. Riidanalaisella edellytyksellä myötävaikutetaan ratkaisevasti tuotteen erityisominaisuuksien ja laadun suojeluun, koska se merkitsee sitä, että tuottajille ja Riojan sääntelyneuvostolle eli niille, joilla on tarvittava asiantuntemus ja taitotieto sekä ensisijainen intressi saadun maineen säilyttämiseen, annetaan tehtäväksi kaikkien kuljetusta ja pullotusta koskevien sääntöjen täytäntöönpano ja valvonta.

61 Käsiteltävänä olevassa asiassa ei ole kiistetty sitä, että viinin pullotus on tärkeä toimenpide, joka voi vakavasti vahingoittaa tuotteen laatua, jos tiukkoja vaatimuksia ei noudateta. Pullotus ei nimittäin merkitse ainoastaan tyhjien astioiden täyttämistä, vaan siihen kuuluu ennen viinin siirtämistä astiasta toiseen tavanomaisesti lukuisia viininvalmistukseen liittyviä monimutkaisia toimenpiteitä (suodatus, kirkastus, kylmäkäsittely jne.), jotka voivat vaarantaa viinin laadun ja muuttaa sen ominaisuuksia, jos niitä ei suoriteta kaikkien taiteen sääntöjen mukaisesti.

62 Ei ole myöskään kiistetty sitä, että viinin kuljetus pullottamattomana voi vakavasti vahingoittaa viinin laatua, jos kuljetus ei tapahdu ihanteellisissa olosuhteissa. Jos kuljetusolot eivät ole täydelliset, viini nimittäin altistuu ilmiölle, jossa hapen määrä vähenee ja joka on sitä voimakkaampi, mitä pitempi kuljetusmatka on, ja voi vahingoittaa tuotetta. Viini altistuu kuljetuksessa myös lämpötilavaihtelujen aiheuttamalle vaaralle.

63 Belgian hallitus ja sitä tukevat hallitukset toteavat, että kyseiset vaarat ovat olemassa riippumatta siitä, kuljetetaanko ja pullotetaanko viini tuotantoalueella vai sen ulkopuolella. Niiden mukaan pullottamaton viini voidaan kuljettaa alueen ulkopuolelle ja pullottaa siellä olosuhteissa, joiden avulla sen laatu ja maine voidaan turvata. Voimassa olevaan yhteisön säännöstöön sisältyvät niiden mukaan joka tapauksessa riittävät viinin laadun ja aitouden valvontaa koskevat säännöt muun muassa sellaisten viinien osalta, joilla on "denominación de origen calificada" -nimitys.

64 Niiden seikkojen perusteella, jotka on saatettu yhteisöjen tuomioistuimen tietoon käsiteltävänä olevassa asiassa, on myönnettävä, että viinin ominaisuudet ja laatu voidaan ihanteellisissa olosuhteissa todellakin säilyttää silloin, kun pullottamatonta viiniä kuljetetaan ja se pullotetaan tuotantoalueen ulkopuolella.

65 Ihanteelliset pullotusolosuhteet luodaan kuitenkin varmimmin silloin, kun pullotus tapahtuu niissä yrityksissä, jotka sijaitsevat alkuperänimityksen haltijoiden alueella ja viimeksi mainittujen välittömässä valvonnassa, koska näillä yrityksillä on erityiskokemus ja lisäksi perusteellinen asiantuntemus kyseisen viinin erityisominaisuuksista, joita ei saa muuttaa tai hävittää pullotuksen yhteydessä.

66 Pullottamattoman viinin kuljetuksen osalta on todettava, että vaikka hapen määrän vähentymistä koskeva ilmiö voi esiintyä myös silloin, kun pullottamatonta viiniä kuljetetaan tuotantoalueella huolimatta siitä, että kuljetusmatka on tavallisesti lyhyempi, siinä tapauksessa viinin alkuperäisten ominaisuuksien palauttaminen on annettu sellaisten yritysten tehtäväksi, jotka tarjoavat tässä suhteessa parhaat takeet osaamisesta ja joilla lisäksi on paras viinintuntemus.

67 Kuten julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 28—31 kohdassa korostaa, tuotantoalueen ulkopuolella yhteisön sääntöjen mukaiset tarkastukset antavat hei-

kommat takeet viinin laadusta ja aitoudesta kuin tarkastukset kyseisellä alueella tämän tuomion 5 kohdassa tarkoitettua valvontamenettelyä noudattaen.

68 Tältä osin on todettava, että viinin laatua ja aitoutta koskeva valvonta ei asetuksen N:o 2048/89 perusteella ole pakollisesti järjestelmällistä kaikissa jäsenvaltioissa. Kyseisen asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa nimittäin säädetään, että valvonta "suoritetaan joko järjestelmällisesti tai pistokokein".

69 Kuten komissio toteaa, asetuksessa N:o 2238/93 ei taata pullottamattomana kuljetetun viinin alkuperää tai alkuperäistä tilaa eikä sen laadun säilymistä kuljetuksen aikana, koska asetuksessa otetaan käyttöön pääasiallisesti asiakirjoihin perustuva kuljetettuja määriä koskeva valvontamenettely.

70 Asetuksen N:o 2392/89 42 artiklassa puolestaan säädetään jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen mahdollisuudesta pyytää toisen jäsenvaltion toimivaltaista viranomaista vaatimaan pullottajalta selvityksen sellaisten tuotteen kuvaukseen ja esittelyyn käytettyjen merkintöjen oikeellisuudesta, jotka koskevat kyseisen tuotteen luonnetta, ominaispiirteitä, laatua, koostumusta, alkuperää tai lähtöisyyttä. Kyseinen menettely, joka kuuluu välittömän yhteistyön alaan, ei kuitenkaan ole järjestelmällinen, koska se lähtökohtaisesti edellyttää asianomaisen toimivaltaisen viranomaisen pyyntöä.

71 Kyseessä olevassa Espanjan säännöstössä sitä vastoin säädetään siitä, että ne viinit, jotka voidaan varustaa "denominación de origen calificada" -nimityksellä,

on erä erältä alistettava aistinvaraiseen ja analyyttiseen tutkimukseen (asetuksen nro 157/88 20 §:n 4 momentti ja Rioja-viinin osalta Rioja-säännöstön 15 §).

72 Rioja-säännöstössä säädetään lisäksi seuraavaa:

— jokaiselle alueen sisällä tapahtuvalle pullottamattoman Rioja-viinin lähetykselle on etukäteen saatava Riojan sääntelyneuvoston lupa (31 §);

— ainoastaan Riojan sääntelyneuvoston hyväksymät pullotusyritykset voivat pullottaa kyseistä viiniä (32 §);

— näiden yritysten tilojen on oltava selvästi erillään tiloista, joissa tuotetaan tai varastoidaan viinejä, joista ei ole oikeutta käyttää "denominación de origen calificada" -nimitystä (24 §).

73 Näin ollen on ilmeistä, että tuotantoalueella kuljetettujen ja pullotettujen Rioja-viinien tarkastukset ovat perusteellisia ja järjestelmällisiä, että ne ovat sellaisten tuottajien vastuulla, joilla on ensiarvoinen intressi saadun maineen säilyttämiseen, ja että ainoastaan erät, jotka on tarkastettu mainitulla tavalla, voidaan varustaa "denominación de origen calificada" -nimityksellä.

74 Näistä toteamuksista seuraa se, että kulutukseen tarjottavan tuotteen laatu vaarantuu todennäköisimmin silloin, kun tuote on kuljetettu tuotantoalueen

ulkopuolelle ja pullotettu siellä, kuin silloin, kun tämä tapahtuu tuotantoalueella.

75 Näin ollen on myönnettävä, että riidanalainen edellytys, jonka tarkoituksena on Rioja-viinin hyvän maineen säilyttäminen vahvistamalla sen erityisominaisuuksien ja laadun hallintaa, on perusteltu toimenpiteenä, jolla suojellaan "denominación de origen calificada" -nimitystä, jota asianomaiset tuottajat käyttävät ja jolla on heille ratkaiseva merkitys.

76 Lopuksi on myönnettävä, että toimenpide on tarpeellinen sillä tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi, koska sen saavuttamiseksi ei ole olemassa vähemmän rajoittavia vaihtoehtoisia toimenpiteitä.

77 "Denominación de origen calificada" -nimitystä ei tältä osin suojeltaisi vastaavalla tavalla tuotantoalueen ulkopuolelle sijoittautuneille toimijoille asetetulla velvollisuudella ilmoittaa kuluttajille asianmukaisin tuotemerkinnöin siitä, että tuote on pullotettu kyseisen alueen ulkopuolella. Tuotantoalueen ulkopuolella pullotetun viinin laadun heikentyminen, joka johtuisi pullottamattomana kuljetukseen ja/tai sen jälkeiseen pullotukseen liittyvien vaarojen toteutumisesta, voisi vahingoittaa kaikkien "denominación de origen calificada" Rioja -nimityksellä markkinoitujen viinien mainetta, mukaan lukien ne viinit, jotka on tuotettu pullotusalueella nimitystä käyttävien tuottajien valvonnassa. Yleisemmin ottaen se, että olisi käytössä kaksi erilaista pullotusmenetelmää eli pullotus tuotantoalueella tai sen ulkopuolella kyseisten tuottajien valvomana tai ilman tätä valvontaa, voisi vähentää sitä luottamusta, joka kyseistä nimitystä kohtaan on sellaisilla kuluttajilla joiden näkemyksen mukaan kaikki tma-laatuviinin tuotantovaiheet on suoritettava asianomaisten tuottajien valvonnassa ja vastuulla.

78 Tässä tilanteessa on todettava, että riidanalainen edellytys ei ole perustamissopimuksen 34 artiklan vastainen. Kanne on näin ollen hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

79 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 3 kohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuin voi, jos siihen on erityisiä syitä, määrätä, että asianosainen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan. Tätä määräystä on sovellettava käsiteltävänä olevassa asiassa.

80 Väliintulijat vastaavat työjärjestyksen 69 artiklan 4 kohdan mukaisesti omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Kanne hylätään.

2) **Belgian kuningaskunta ja Espanjan kuningaskunta vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

3) **Tanskan kuningaskunta, Italian tasavalta, Alankomaiden kuningaskunta, Portugalin tasavalta, Suomen tasavalta, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta ja Euroopan yhteisöjen komissio vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Rodríguez Iglesias		Moitinho de Almeida
Edward	Sevón	Schintgen
Gulmann	Puissochet	Hirsch
Jann	Ragnemalm	Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä toukokuuta 2000.

R. Grass — kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias — presidentti